

Genul Prunus

Familia *Rosaceae* este foarte mare, cu peste 2000 de specii, raspandite pe toata suprafata globului. Cuprinde numerosi arbori, arbusti si plante ierbacee, care au adeseori tulpini spinoase sau ghimpoase, frunze alterne sau opuse.

Din familia *Rosaceae* face parte si genul *Prunus* care cuprinde in jur de 430 de specii, de la cele mai cunoscute ca prunul, ciresul, visinul, caisul, piersicul pana la unele mai putin cunoscute ca porumbarul, ciresul paduret, migdalul pitic, visinul turcesc, malinul.

Florile sunt in genreal albe spre roz, cu 5 petale si 5 sepale. Frucetele se intalnesc singure, in umbele sau raceme. Fructul poarta denumirea de drupa. Frunzele au forma lanceolata sau zimtate pe margine.

***Prunus domestica* (Prunul)** Prunul este una din cele mai importante specii pomicole din tarile cu climat temperat. Prunul este o specie valoroasa si datorita faptului ca pomii au cerinte relativ mici fata de conditiile ecologice, necesita o agrotehnica relativ simpla si au un potential productiv ridicat si constant. La majoritatea soiurilor trunchiul este mijlociu si acoperit in tinerele cu unritidom de culoare cenusie. Coroana, are , in functie de soi diametre si inaltime cuprinse intre 4-7 m, o forma globuloasa, elipsoida sau invers piramidala, cu ramuri de schelet. Florile sunt hermafrodite, cu petale albe sau alb-verzui, de dimensiuni diferite. Inflorirea are loc inainte sau simultan cu infrunzirea. Fructele sunt drupe de dimensiuni, forme, gust, aroma si culori foarte diferite. In tara noastra sunt considerate valoroase soiurile cu fructe mijlocii (35-40 g) cu pielita colorata uniform in vanat-inchis si acoperite cu un strat fin dar persistent de "pruina" cu gust placut si aroma fina, samburele mic si neadernt la pulpa.

Prunul este mult raspandit pe glob, in special in zonele temperate din emisfera nordica. Specia ocupa locul al XI-lea pe glob dupa mere, citrice, banane, piersici si ananas si locul al II-lea in zonele temperate dupa mar cu circa 1,7 milioane ha si o productie totala de circa 13,5 milioane tone. Productia cea mai mare de prune se obtine in Asia urmata de Europa, America de Nord, America de Sud, Africa si Oceania. Pe plan mondial, tari mari producatoare sunt China, S.U.A., Turcia, Argentina, Iugoslavia, Romania. In Europa, tarile mari producatoare de sunt: ex Iugoslavia, Romania, Germania, Bulgaria, Franta, etc.

Cultura prunului in Romania

In Romania productiile obtinute in anii de inceput ai secolului nostru au fost insemnate si anume: 468 mii tone in anul 1925; 554 mii tone in 1927; 289 mii tone in 1930. Dupa suprafata ocupata cu prun si dupa productia realizata, tara noastra s-a situat mult timp pe locul II in Europa dupa ex Iugoslavia. Cum se stie, al doilea razboi mondial a lasat rani adanci si in cultura prunului, mai ales ca el reprezenta specia dominanta.

In prezent, sortimentul de baza din principalele centre pomicole este alcatuit din soiurile: Tuleu gras, Tuleu timpuriu, Vinete Romanesti, Centenar, Valor, Pescarus, Silvia, Blue Free.

***Prunus avium* (Ciresul)** este un arbore inalt de 10-15 m, cu un diametru al coroanei intre 6 si 8 m. Are un aspect ovoidal, inasa odata cu trecerea anilor capata un aspect mai rotunjit. Frunzele sint de culoare verde inchis, spectaculoase toamna prin culoarea galben-orange, ajungind chiar la rosu. Florile acestui arbore apar in lunile

aprilie-mai, sînt albe. Fructele sînt comestibile și au culoarea roșu închis. Cireșul nu este în general pretentios, este rezistent la frigurile puternice din iarnă, însă iubeste căldura și preferă solurile calcaroase sau moi în profunzime, pentru o patrundere mai ușoară a rădăcinilor.

Cireșul este o specie originară din zona cuprinsă între Marea Neagră și Marea Caspică de unde s-a răspândit în Europa și Asia. În stare sălbatică se mai întâlnește în Iran, China, Rusia, Asia Mică, Asia Centrală, Africa de Nord, Sudul și Estul Europei.

În prezent cireșul se cultivă între paralelele de 40-60° latitudine nordică, dar izolat se întâlnește pe toate continentele. În România se mai cultivă circa 7 mii ha, cea mai mare parte în sectorul privat, pe care se obține o producție de circa 60 mii tone.

Principalele județe producătoare sunt: Iași, Galați, Vrancea, Vaslui, Botoșani, Neamț, Arad. Dinamica producției este în descreștere continuă.

Prunus cerasus(Visinul) Pom roditor din familia rozaceelor, cu frunze lucioase, dințate pe margine, cu flori albe, cultivat pentru fructele sale. Include mai mult de 300 de varietăți, incluzând Montmorency, slab colorat, Morrelocu de culoare închisă. Visinul este o specie tetraploidă provenită probabil din hibridarea naturală dintre *Cerasus avium* și *Cerasus fruticosa*.

Visinul comparativ cu cireșul, are o plasticitate ecologică mai mare. Față de temperatură are cerințe mai mici, iar pragul biologic pentru maturarea mugurilor este de 8 grade C. Este una dintre speciile cele mai rezistente la ger dintre prunoide. Reușește bine atât în zonele secetoase (400-500 mm apă anual) cât și în regiunile umede (700-800 mm apă anual).

Sistemul rădicular fiind mai superficial, poate valorifica și solurile mai subțiri, slab erodate, ușor alcaline. Visinul poate fi cultivat până la altitudine de 500-750 m.

Visinul are talie mică (4-6 m) sau chiar arbustoid. Are o capacitate mare de ramificare, coroana indeseindu-se datorită numeroșilor lăstari anticipați.

Visinele se coc mai esalonat decât cireșele și se tin bine pe ramuri până la maturitatea deplină, astfel că pot fi recoltate în 1-2 reprize. Ele nu își continuă coacerea după cules. Fructele se recoltează la maturitatea completă sau cu 2-3 zile înainte.

Visinul comun nu se întâlnește în stare sălbatică însă crește semispontan în jurul Marii Caspice în Caucaz, India, Iran, Asia Mică și Peninsula Balcanică, care ar fi și originile sale. Spre deosebire de cireș, care nu poate depăși paralela de 60° latitudine nordică, visinul depășește această cota devansând chiar și cultura marului.

În România, visinul ocupă circa 6 mii ha cu o producție de aproximativ 40 mii tone anual. Principalele județe producătoare sunt: Iași, Botoșani, Bacău, Argeș, Buzău, Cluj, Mureș, Dolj, Valcea.

Prunus armeniaca(Caisul) Ca loc de proveniență își are originea din nordul și vestul Chinei, Asia Centrală și posibil din Japonia.

Este un pom de 8-12 m înălțime, cu un trunchi de aproximativ 40 de cm diametru. Frunzele sunt ovale, lungi de 5-9 cm și late de 4-8 cm, cu o bază rotundă, varf ascuțit și margini zimțate. Florile au un diametru de 2-4,5 cm, cu 5 petale de culoare alb-roz. Fructul este o drupă de culoare galben-portocaliu, uneori roșu pe partea expusă mai mult la soare.

Caisul detine circa 0,6% din producția mondială de fructe cu usoare tendințe de creștere. Suprafața plantațiilor este estimată la 350 mii ha. Dintre țările mari producătoare

de caise amintim: S.U.A., Spania, Iran, Italia, Tunisia, Maroc si Grecia. In Romania, cultura caisului nu este extinsa la nivelul posibilitatilor, fiind in ultimii ani intr-o scadere evidenta. Daca in 1991 caisul ocupa 1,7% din suprafata plantatiilor existente si 2,9% din productia de fructe, respectiv 43 mii tone, in anul 1999, productia de fructe a scazut la 28 mii tone, reprezentand doar 1,8% din productia de fructe.

Principalele judete producatoare de cais in Romania sunt: Galati, Constanta, Calarasi, Ialomita, Olt, Teleorman, Dolj, Dambovita, judete care mai produc anual peste 1300 tone. Pentru Romania, un avantaj al caisului este acela ca intra repede pe rod in anul 2-4 de la plantare, produce mult si relativ constant. Ca dezavantaj este acela ca se adapteaza mai greu la conditiile ecologice, avand o rezistenta scazuta, in special la frig.

Prunus persica(Piersicul) Este o specie provenita din China care produce un fruct numit piersica. Pomul creste pana la o inaltime de 5-10 m. Frunzele sunt de tip lanceolata de 7-15 cm lungime si 2-3 cm latime. Florile apar primavara timpurie inaintea frunzelor, si sunt solitare sau pare, au un diametru de 2-3-4 cm, sunt de culoare roz si au 5 petale. Fructul este o drupa cu o singura sambure mare, fructele sunt de culoare portocaliu spre rosu si sunt acoperite cu o pielita cu puf.

Piersicul, in Europa se cultiva in majoritatea tarilor dar marea productie europeana de circa 4 milioane tone se obtine in cateva tari si anume: Italia, Spania, Grecia, Franta, Moldova si Romania. Pe continentul Asiatic suprematia o detine China.

In tara noastra, cultura piersicului este foarte veche, fiind introdusa de greci sau romani, la inceput ca pomi izolati, apoi in culturi organizate.

Intre anii 1970-1990 aceasta cultura s-a extins foarte mult ajungand la 11 mii hectare, cu o productie de circa 80 mii tone. Dupa anii 1990, si cultura piersicului a cunoscut un declin accentuat, productiile situandu-se in jur de 18000tone.

Cea mai mare productie in Romania este obtinuta in cele doua judete, Constanta si Bihor (peste 50%)

Prunus cerasifera(Corcodusul) Este un pom care atinge o inaltime de 8 m. Prezinta tulpina neregulata cu o scoarta cenuziu-lucioasa, mult timp neteda. Lujerii subtiri, rotunzi, sunt verzi, uneori putin roscati, lucioasi, cei laterali terminati in spini. Mugurii sunt brunii, conici, mici de 4-5mm, stau solitari sau cate 2-3. Frunzele de 2-7 cm lungime, eliptic-ovale, la baza brusc ingustate. Florile apar odata cu frunzele in aprilie-mai. Ele sunt albe, solitare sau cate 2 pedicelate, neparoase de cca. 2 cm. Fructele sunt glouloase de 2-3 cm lungime galbene, rosii-brune comestibile se coc prin iulie. Corcodusul fructifica des de la varsta de 7-8 ani.

Specie subsponsantana cu areal sud-est european, vest asiatic si caucazian se intalneste frecvent in regiunea de coline si de campie in deosebi in sudul si estul tarii noastre. Este putin pretentioasa, rezistenta la seceta si er, pe soluri uscate, pietroase sau argiloase, compacte. Are temperament de lumina.

Introdusa ca specie de amestec in lucrarile de ameliorare a terenurilor degadate din regiunile secetoase a dat rezultate bune, avand si cresteri active. Este un pretios portaltoi pentru cea mai mare parte a varietatilor de corcodus si pruni. Poate fi cultivata inperdelele de protectie si in spatiile verzi la campie si dealuri.

Prunus spinosa(Porumbarul) Este arbust spinos sub forma de tufa deasa care nu depaseste 3 m inaltime cu inradacinare profunda si numeroase ramificatii laterale. Scoarta este inchis-cenusie putin crapata, lemnul dur si dens. Lujerii cenusii cubescenti, cei

laterali terminati intr-un spin. Mugurii sunt mici de 1-1,5 mm de obicei 3 unul langa altul .Frunzele eliptice sau alungit odovate, de 2-4 cm sunt la baza cuneate, crenat-serate.

Flori hermafrodite, solitare, pedicelate, albe, mici de 1-1,5 cm apar inaintea infrunzirii. Fructele globuloase, erecte, de 1-1,5 cm diametru, negre albastrui brumate, au un gust astringent si raman pe ramuri pana primavara. Drajoneaza puternic si are crestere inceata.

Specie indigena, larg raspandita in intreaga Europa in Asia Mica si in nordul Africii. La noi apare frecvent in toate regiunile tarii, la campie – incepand din silvostepa si dealuri, pe alocuri chiar in regiuni montane inferioare-, prin paduri rarite, tufarisuri ,zavoai. Este un arbust rezistent la ger si putinretenios fata de ger. Poate vegeta pe soluri compactelutase sau luto argiloase, neutre sau bazice pe versanti repezi, cu soluri pietroase.

Prunus fruticosa(Ciresul pitic de Baragan) Este un arbust de pana la 1 m inaltime, cu tulpini uneori taratoare; lujeri bruni-roscati , cu opelita cenusie; mugur mici si idepartati de lujer. Frunzele de 2 pana la 5,5 cm lungime sunt eliptic-odovate, obtuze la varf si ingustate la baza, pe margini crenat-serate, de culoare verde intunecat, lucitoare, cu petiol de 5-12 mm lungime. Flori albe mici de 1,5 cm diametru, cate 2-4 in fascicule umbelate. Apar in aprilie-mai. Formeaza fructe globuloase de 1 cm diametru rosii inchis cu gust arisor, drajoneaza abundent.

Specie indigena, ajunge spre est pana in siberia; la noi creste sporadic, in statii xerofitice din Dobrogea , din Campia Muntenie si a Transilvaniei, recum si in nele regiun colinarepe versantii insoriti, calcarosi. Intereseaza ca specie de prima imadurire, in silvostepa si in statii uscate din zona foretiera.

Prunus avium-Cerasus avium-(Cires paduret) Arbore de pana la 20-25 m inaltime are tulpina dreapta si scoarta cracteristica, neteda bruna-violacee, lucitoare ce exfoliaza in fasii circulare. Lemnul valoros cu durament de culoare rosiatica bruna, cu ochiuri stralucitoare, dur si greu se altereaza usor la variatii de umiditate.

Coroana ovoida sau sau piramidala, este constituita din ramuri lungi,de obicei erecte. Lujerii anuali zvelti, putin muchiati, cenusii sau roscati, lucitori, sunt acoperiti cu o pielita ce se desface. Mugurii alterni, bruni-cenusii, solzosi stau ingramaditi spre varful lujerilor. Frunzele sunt oblong-ovate, lungi de 8 pana la 15 cm, acuminate pe margini neregulat dublu-crenat-serate, pe fata mate si putin aspre, pe dos slab pubescente, la baza cu 1-2 glande roscate, prinse pe petiol. Florile sunt albe de 2,3-3,5 cm diametru, sunt dspuse in facicule umbelate de cate 3-6 pe pedunculi de 3-5 cm lungime, erecti, au sepale reflecte. Apar prin aprilie-mai inainte de infrunzire fiind expuse uneori ingheturilor tarzii. Fructifica de timpuriu de la 8-10 ani anual si abundent. Drupa pedunculata, globuloasa de 1 cm diametru de culoare rosie inchis pana la negricioasa e lucitoare, zemoasa cu gust dulce amarui.

Este raspandit de la hotarele vestice, atlantice ale Europei, pana in Asia de vest, Asia Mica si Irak. Se extinde putin si in nordul Africii. La noi creste diseminatmai ales in regiunile dealurilor subcarpatice. La campie si la munte pana sub 1000 m altitudine, se intalneste rar.

Prunus tenella(Migdalul pitic) Este un arbust de pana la 1,5 m inaltime dar adesori ramane pitici formand tufe des ramificate. Lujerii verzi sau bruni-verzui luciosi, mugurii mici , globulosi, bruni dispusi cate 3 alaturati. Frunzele de 3-7 cm lunime, sunt lanceolate odovate, cuneate la baza. Florile roz inchis cu receptacul lung tubular, cate 1-

3, apar înainte de infrunzire prin aprilie. Fructul este ovoid turtit, galben-cenusiu, asemanator cu migdala in sa ceva mai mic cca.2 cm. Desi infloreste anual si abundent migdalul pitic produce fructe putine dar drajoneaza foarte viguros in regiunile aride, de stepa, regenerandu-se numai in acest fel.

Arbust indigen originar din stepele Eurasiei, este putin raspandit la noi, vegetand sporadic, in Dobrogea, Baragan si in Campia Transilvaniei pe soluri bogate in baze de schimb, afanate.

Prunus mahaleb (Visiunul turcesc) Atinge pana la 10-12 m inaltime si 0,40 m grosime, uneori ramanand arbustiv. Tulpina este scurta cu scoarta bruna-cenusie, lucitoare. Coroana rara, larg rotunjita, are ramurile divergente; lujeri subtiri, cilindrici, maslinii cu o pielita cenusie-galbuie. Frunzele de 3-6 cm lungime sunt lat ovate sau rotunde ovate, scurt acuminate, fin-crenate, albe-lucitoare pe fata, verzi-palid pe dos. Florile mici de pana la 1,5 cm diametru sunt albe mirositoare cate 4-12 in corimbe sau receme erecte, scurte de cca. 4 cm. Apar prin aprilie odata cu infrunzirea. Fructele negre, globuloase de cca.6mm diametru sunt foarte amare dar comestibile. Fructifica des si abundent. Lastareste si drajoneaza slab.

Specie indigena originara din Asia vestica, Europa centrala si sudica, apare la noi sporadic mai ales in Banat, in paduri rarite, pe coaste insorite, calcaroase in statiuni de campie si de dealuri.

Prunus padus (Malinul) Este un arbore cu o inaltime pana la 15 m cu tulpina dreapta cu scoarta neteda, cenusie-negricioasa si coroana deasa-umbroasa. Lujerii sunt vigurosi, bruni-lucitori. Mugurii mari de 6 mm lungime sunt fusiformi alipiti de lujeri dar cu varful departat bruni-luciosi.

Frunzele eliptice de 6-12 cm lungime, brusc acuminate la baza rotunjite, groase, usor zbarcite. Florile albe de cca. 1,5 cm diametru grupate in raceme multiflore, alungite, de regula pendente, lungi de 10-15 cm sunt placut mirositoare; apar abundent in mai. Fructele, globuloase, mici de 6-8 mm diametru negricioase, amarui, necomestibile au un sambure ovoid brazdat si se coc prin iulie. Longevitatea este pana la 70-80 de ani.

Specie indigena raspandita in intreaga Europa ajunge pana in Siberia. La noi se intalneste mai ales la campie si la dealuri prin paduri de lunca. Urca in sa si mai sus pana in fagete si chiar molidisuri. Apare pe soluri fertile bogate in baze.